

roda od Soče do Soluna. Za ta velik dan se imajo Slovenci, Hrvati in Srbi zahvaliti onemu možu, ki oznanjuje ideale celega sveta, Wilsonu. (Sabore se dvigne in navdušeno vzklikne v čast osvoboditelju). Predsednik sporoči pozdrav hrvatskega sabora Srbom in njihovi junaški armadi ter se tudi spominja Slovencev, ki so stoletja stali na straži ob Adriji ter so se junaško borili zoper nemški pritisk in so zmagali. Nato je poslanec Svetozar Pribičević stavil nujni predlog, da se razločijo vse dosedanje državno-pravne razmere in zveze med kraljevino Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo na eni strani ter med Ogrsko in Avstrijo na drugi strani. Zlasti je nagodba z Ogrsko odpravljena in uničena. Dalmacija, Hrvatska in Slavonija z Reko so na pram Ogrski in Avstriji popolnoma neodvisna država ter na podlagi narodnosti in narodne edinosti Slovencev, Hrvatov in Srbov stopijo v skupno narodno suvereno državo brez ozira na zemeljske in državne meje.

Skupna narodna ustavodajna skupščina celokupnega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov bo s prej določeno večino, ki bo dajala popolno varstvo zoper vsako preglašenje, sklepala o obliki vlade in o notranjih uredbah države, ki bo utemeljena na popolno enakopravnost Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Predlog je bil sprejet med velikanskim navdušenjem. V tem hipu so se odprla okna zborovalne dvorane in zunaj stoječa godba domobranskega polka, ki je bil zbran pod poveljstvom svojega polkovnika, je zaigrala narodno himno.

Poslanec dr. Pavelič je stavil predlog, da se naj Narodno Veče prizna kot najvišja oblast v deželi. Tudi ta predlog je bil sprejet z navdušenim odobravanjem. Tudi ban Mihalović je izjavil, da od zdaj naprej ni nobene druge vlade razen Narodnega sveta.

Ko so se poslanci vrnili od božje službe v cerkvi sv. Marka, je posl. Radič stavil nujni predlog, v katerem se ban poziva, da prepove vsak izvoz živil v Ogrsko in nemški del Avstrije. Tudi ta predlog je bil enoglasno sprejet. Posl. Pavelič je nato nagovoril vojaštvo ter poudarjal, da so vojaki sedaj prosti prejšnji prisegi; nato so vojaki prisegli zvestobo državi SHS in Narodnemu svetu. Častniki so navdušeni potegnili sablje.

Narodno Veče je imenovalo bana Mihaloviča zopet za bana in sestavilo novo vlado iz strank, ki so članice Narodnega veča.

Dobra šola

Ako otrok, ki se uči temelje računstva, ne zapopade takoj, da je n. pr. 2 krat 5 deset, se mu mora to praktično pokazati s prsti na rokah ali s kroglicami na računskem stroju. Učenec, ki je nemaren, dobi slab red in če je nasilen in prepirljiv, se ga mora tudi s telesnimi kaznimi pripraviti k redu. Kdor svojo pamet zapira zdravim in temeljnim resnicam, se mu tudi tako zgodi. To vidimo danes pri državnikih, ki so se štiri leta te strašne svetovne vojne otepal na vso moč pameti. Govorili so o »trdem miru«, »miru meča«, o »hrbtenici«, ki je ni bilo, in podobno. Zračunalo se je kar s števiki, katerega dne bodo Angleži klečali na kolenih pred Nemčijo, ker jih v to prisilijo podmorniki. Račun je bil napačen. Rekli so, da je grožnja Združenih držav Amerike le strašilo, ki ne more škoditi resno. Tudi ta račun je bil temeljito napačen. Predsednik Wilson je postavil na noge milijonsko armado, postal je je poldrugi milijon že na evropsko bojišče, pošilja se vedno mesečno 300.000 mož. Ko je bil prevoz armade 1.300.000 mož končan, je izšla uradna objava ameriškega vojaškega vodstva, da se je s transportom izgubilo 8000 mož (oboleli, potopljeni in umrli po manjših neprilikah), torej komaj dobre 1/2 tisočinke. Gotovo je, da se veliko več moštva izgubi pri prevažanju po suhem. Obljube s podvodniki so bile torej prazna grožnja.

Najlepše pa je, kako danes bijejo samim sebi v zobe razni »generali« v uradniških nemških listov skoraj do zadnjega. Od tistega predsednika Wilsona, o katerem so še nedavno pisali, da je v službi ameriških vojnih dobičkarjev, da je sanjač, in ga sramotili na ostudne načine, od tistega milostno prosijo danes pravice, se valjajo v prahu pred njegovim ponosom; in ako izreče kako resnico, ki jim ne sodi prav v njihove račune, javkajo. S svojo armado je Wilson naučil te ljudi drugačnih manir. Nemški narod se bo lepo zahvalil gobeždalom, ki so iz raznih stolov in stolčkov kričala na Wilsona; njih vpitje je bilo lajanje psa na luno, ki pri tem giblje morja, da naraščajo in vpadajo. Radovedni smo, kam se bodo skrili ti krivi preroki, če bo res Wilson tiral vstrajno na-

prej in dosegel tudi, da pridejo pred svetovno sodišče vsi krivci vojne in nasilstva.

Ko so avstrijski nemški narodi med pogajanjimi v Brestu-Litovskem zahtevali pravo sameodločbe, so se jim Nemci rogali. Danes so se tudi Nemci oprijeli tega gesta. Usodno je, da se vlada in Nemci za vsako stvar odločijo, ko je že prepozno. Socijalni demokratje so pretekli teden po pravici zafkravali ministrskega predsednika, ko je čital vladno tarnanje v zbornici: »Avstrijska za munda vlakov.« Bog varuj, da bi se kaj zgodilo o pravem času.

Najhujše pa se kaže vladna nezmožnost na polju prehrane. Urad za ljudsko prehrano je popolnoma onemogel. Razkrajanje, ki se je pričelo v državi z vso silo in naglico, učinkuje na preskrbo prebivalstva z živili naravnost pogubonosno. Tu lahko nastanejo strašne posledice nemške slepote. Do 12 ure so mislili ti »državo hranjujoči stebri«, kakor so se sami imenovali, da bodo še vedno rekvirirali in pobirali živila po svoje. Njihov pogubonosni stroj pa je naenkrat odpovedal popolnoma. Čehi in Poljaki pravijo, da imajo bolj važne potrebe, kakor oddajati žito in drage pridelke nemškemu deželam. Ogrji zapirajo popolnoma svoje meje. Odkod torej za dvainpolmilijski Dunaj živila? Odkod za druga mesta in industrijske kraje na Nizjem in Gornjem Avstrijskem? Z grda se od Čehov ne dobi nič več. Naenkrat pravijo, da bo treba zlepa. Obljublja se, čeprav samo v obliki govoric, ki so se dosedaj še vedno uresnile, da bo krušna množina v najbližjem času znižana na polovico, da bo znižana množina krompirja in da tudi tistih 12 dek mesa v bodoče odpade. Nemški poslanci so šli v Berlin prosjačiti pomoči. Radovedni smo, kaj so opravili.

Dunajski lieti pravijo, da naj Čehi ne pozabijo, da je na Dunaju tudi lepo število Čehov. Sedaj jih vidijo. Ko so pa Čehi zahtevali, da jim Dunaj dovoli, ne javno, ampak privatno šelo, so kričali, da je bilo groza. Tako se vsak greh maščuje na grešniku samem. Narodne zagrizence uči sedaj glad pokore. Prav radi so pripravljene, pogajati se z zastopniki češkega naroda za živila, a svoj čas so bili ob češki zahtevi po udeležbi pri mirovni pogajanjih drugačnih besedi. Černi in Hoffmanni so se spokorili; nemški narod mora v praktično šolo, da se prične njegovi takozvani voditelji govoriti z drugimi narodi. Kako bi to izgledalo po malih guezdih, kakor v Celju, Mariboru, Kočevju, Ptuj, če bi začela okolica nemške zagrizence v teh guezdih učiti po vzorcu Čehov na pram Nemcem. To bi bil boj za Oranige, Jabor-nigge, Schmidererje in njih slugi! Lakota je tako hud učitelj, da užene celo nemškutarja.

Ogrski Slovenci za Jugoslavijo.

Ogrskih Slovencev je 100.000. Stanujejo onkraj Mure od Ljutomera do Radgone proti severu ob štajerski meji do Rabe pri Sv. Gothardu. Madžari so jih hudo mučili. Niti ene šole nimajo slovenske. Slovenski govori ž njimi samo duhovnik. Narodno niso se mogli nič gibati. Njihov tednik »Novine« ni smel pisati o politiki. Zato se tudi za Jugoslavijo niso mogli navduševati. Zda pa so se javno oglašili za Jugoslavijo. Prišlo je tako: V nedeljo, dne 20. oktobra, so Madžari in Madžaroni sklicali vse župane slovenske krajine, ki so dobili nalogo, naj veliko ljudstva seboj priženejo, na shod v glavno, pomadžarjeno mesto Soboto. Tam so veliki madžarski gospodje govorili, da naj bodo vrli Ogrji, naj ne mislijo na združitev s Slovenci itd. Slovenci so med madžarskimi govori klicali že: »Živijo« ter zahtevali, naj se govori slovenski. Nato sta dva moža tolačila slovenski. Ljudje so pa začeli klicati: Proč z židi! Proč z Madžarji! Živijo Slovenci! Živijo Jugoslavija! — Do kakega glasovanja ni prišlo. Madžari so odšli nezadovoljni, da so popolnoma pogoreli. In zdaj se med prekmurskimi Slovenci govori vsepovsod o Jugoslaviji, dočim se prej Slovenci niti govoriti niso smeli, da so Slovenci.

Pozdravljeni bratje onkraj Mure! Mi na Vas ne pozabimo. Vi pridete gotovo v Jugoslavijo!

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču so pričeli Italijani dne 17. oktobra kot proslavo obletnice, ko so bili pred letom potisnjeni nazaj iz Geriske do reke Piave, novo ofenzivo, da tako maščujejo svoj velik poraz pred enim letom V začetku nove ofenzive so dosegli nekaj uspehov ter nam odvzeli gori Asolone in Perlika, toda naše čete se ju zopet izvojevale nazaj. Italijanom se je posrečilo prekorati reko in je na črti Susegana—San Polo na levem bregu Piave vzplamtela nova velika bitka. V sled sovražne premoči so se naše čete na

nekaterih točkah umaknile na zadaj pripravljeno črto. — Na srbskem bojišču se naše in nemške čete umikajo na čeli črti od Brzo Polanke ob Donavi na srbsko rumunski meji notri do srbsko-bosanske meje. Kragujevac, Čačak in Nova Varoš se že nahajajo v srbski oblasti. — Na albanskem bojišču so se naše in nemške čete umaknile do albansko črnogorske meje. V Črnogori in Albaniji je izbruhnila vstaja. Vstasi so zasedli Skader, Rjeko, Berane in Nikšić. — Na francoskem bojišču se še vedno nadaljuje velika ofenziva četverospozornih armad. Nemci se korak za korakom, toda stalno umikajo. Umaknili so se v Belgiji, med rekama Oise in Aisne ter med rekama Airo in Mozo severo-zahodno od Verduna.

P. Kirarjeva:

† Jugoslovanskim junakom.

Vi, ki snivate na Poljskem ali v flandrijski planjavi, Vi, ki legli ste v gomilo daleč doli ob Piavi, ki ljubim Vaši vroči zadnji stan je Bosna dala, čujte, čujte, bratje, vsi nas: Jugoslavija je vstala! Oj junaki, spite srečno! Danes trgamo z gomil Vaš prvi cvet, Še blesti na njem krvavi sled, tisoč solz blesti na njem, slehern Vaših duš je sen vanj začrtan z roko vašno ...

Razne politične vesti.

Razdivjani nemčurji. Ko so v torek, dne 29. oktobra mariborski Slovenci obhajali praznik našega ujedinjenja, je nemčurska svojat zopet divjala po starem načinu. Na ulici je napadala Slovence, zvečer je prišla pred našo tiskarno in pobila nekaj šip, istotako tudi na gostilni g. Goleca in na Narodnem domu Pobalini so tulili po mestu v svoji onemogli jezi. Reveži se ne morejo živeti v misel da je Jugoslavija res ustanovljena in da je konec njih gospodstva nad nami. Posebno se hudujejo, ker bo Maribor in vse ozemlje med Muro in Dravo spadale v jugoslovansko državo. Pa se bodo zagrizeni Nemci in nemčurji že morali živeti v sedanjosti svojo usodo. Sedaj smo mi tu gospodarji in in se sploh ne damo več plašiti od nasprotnikov. Greben pa se jim bo prav kmalu pebesil. Opazujemo Nemce, naj bodo pametni in mirni. Vsi izgredi zoper Slovence in vse nasilnosti se jim bodo plačale na drugih krajih.

Seja državne zbornice preložena. Za sredo dne 30. oktobra določena seja državne zbornice je preložena na nedoločen čas. Češki, poljski in jugoslovanski poslanci se bržčas ne udeležijo več nobenih se.

Novo ministrstvo. Ministrstvo barona Husareka je odstopilo. Na njegovo mesto je stopil znani dvorni svetnik dr. Lamaš. V novo ministrstvo ne marajo stopiti ne Jugoslavi in ne Čehi. Ministrstvo bo imelo glavni cilj, da izvede za Avstrijo premirje in da vodi državne gospodarske prehodne zadeve. V Lamaševem ministrstvu so večinoma sami poprejšnji ministri. Novi so le pravosodni minister Bifforelli, dr. Hampe kot naučni, dr. Seipel minister za socialno oskrb, dr. Redlich finančni in dr. Lehne kot domobranski minister.

Ogrsko ministrstvo — odstopilo. Ogrsko ministrstvo Wekerle je odstopilo in kralj je sprejel odstavko. Kralj je nadvojvoda Jožefa imenoval za svojega poverjenika ter mu dal nalogo, da stopi v stik z vodilnimi ogrskimi politikami v svrhu ureditve političnih razmer na Ogrskem.

Narodni svet za Štajersko je stopil v stik z novo upravno vlado v Gradcu, dr. Wuttejem in dr. Mayernofertjem kot vodjem namestnijske Stališče Narodnega sveta, da nimamo Slovencev nobene zveze z Gradcem in nobenega povelja od tam, se je priznals. Zaradi mirnega likvidiranja in rednega delovanja v prehrani, kar je najvažnejše vprašanje za sedanjo prehodno dobo, se je sklenilo, da se sporazumno vodi prehrana za celo deželo tako dolgo časa, da dozori organizacija na Slov. Štajerskem. V nekaj dneh se zasedejo vsa glavarstva na Slov. Štajerskem s slovenskimi vođji. Tem bodo stali ob strani kot upravni odbor Narodnega sveta gg. dr. Anton Jerovšek, poslanec Pišek in dr. Vekoslav Kukovec, ki bo začasno vodil agende v Gradcu in se bo radi Slov. Štajerja smelo izvršiti vse pri centralah le pod njegovim vodstvom. Ta upravni odbor je podvržen Narodnemu svetu, ki počasno likvidira vse centrale v Gradcu in jih pridruži centralam v Ljubljani.

Jugoslovanske vojake domov! Jugoslovanski klub in Narodne Veče zahtevata, da se mora jugoslovanske polke takoj poslati v domače kraje. Enako zahtevajo Čehi in Poljaki.

Stari črnovojniki morajo biti odpušteni. Predsednik jugoslovanskega Narodnega Veča dr. Anton Korošec je odločno zahteval, da naj vojaška uprava stare črnovojnike takoj odpusti in jih pošlje domov.